Eduskunnan talousvaliokunnalle
TaV@eduskunta.fi

Viite: Eduskunnan talousvaliokunnan pyyntö kirjallisesta asiantuntijalausunnosta

ASIA: U 5/2021 vp VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE EHDOTUKSESTA EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI EUROOPAN LAAJUISTEN ENERGIAINFRASTRUKTUURIEN SUUNTAVIIVOISTA JA PÄÄTÖKSEN N:o (EU) 347/2013 KUMOAMISESTA

Gasgrid Finland Oy (jäljempänä, Gasgrid Finland) kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Pyydettynä lausuntona Gasgrid Finland esittää seuraavaa:

Tavoitteista

Nyt lausunnolla oleva U 5/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle käsittelee ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o (EU) 347/2013 kumoamisesta (jäljempänä TEN-E-asetusehdotus).

Uudella TEN-E-asetusehdotuksella pyritään erityisesti mahdollistamaan energiatransition ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen kannalta välttämättömien unionin sisällä ja naapurimaiden kanssa toteutettavien rajat ylittävien hankkeiden ja investointien yksilöinti, sekä parantamaan infrastruktuurien suunnittelua energiajärjestelmän integrointia ja merellä sijaitsevia sähköverkkoja varten.

Kaasumarkkinoiden toimivuuden näkökulmasta keskeiset uudistukset koskevat vedyn, sähköstä kaasuksi -infrastruktuurin ja älykkäiden kaasuverkkojen sisällyttäminen asetuksen soveltamisalaan. TEN-E-asetuksen tulevan soveltamisalan osalta merkityksellinen kysymys on, sisällytetäänkö maakaasuinfrastruktuuri jatkossakin tukikelpoisena infrastruktuuriluokkana.

Muutoksilla on tarkoitus varmistaa, että tuleva TEN-E-asetus sisältää kaikki infrastruktuuriluokat, joita tarvitaan unionin energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

Asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta eikä edellyttäisi suoraan muutoksia Suomen lainsäädäntöön.

Kannanotto

Gasgrid Finland puoltaa Valtioneuvoston kantaa, pitäen TEN-E-asetuksen päivittämistä lähtökohtaisesti perusteltuna. Gasgrid Finlandin mukaan TEN-E-asetusehdotuksessa ehdotetut muutokset ovat oikeansuuntaisia niiden mahdollistaessa ilmastotavoitteiden saavuttamisen kannalta merkityksellisten energiainfrastruktuurien viiveettömän kehittämisen helpottamista kaikkialla unionissa ja sen naapurialueilla.

Erityisesti, Gasgrid Finland pitää hyvänä, että TEN-E-asetusehdotus huomio kaasualan muuttuvan toimintaympäristön. On äärimmäisen tärkeää, että kaasumarkkinan pitkäjänteinen kehittäminen perustuu läpinäkyvään, tarpeelliseen ja täsmälliseen harkintaan maakaasumarkkinoiden toimivuuden

Gasgrid Finland Oy
Keilaranta 19 D
FI- 02150 Espoo
Y-tunnus 3007894-1
Kotipaikka, Espoo
www.gasgrid.fi

kokonaisedun näkökulmasta. Näemme, että sovellettavan ratkaisun tulee palvella markkinaa, jossa uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen merkitys kasvaa ja samalla helpotetaan energiatransitiota ja varmistetaan kustannustenjakovälineiden ja sääntelykannustimien asianmukainen käyttö.

1. Maakaasuhankkeet ja muutokset hankekategorioihin

Gasgrid Finlandin kannattaa uutta älykkäät kaasuverkot -infrastruktuuriluokkaa, jolla on tarkoitus tukea vihreiden kaasujen integroimista verkkoon ja innovatiivisen teknologian avulla auttaa hallinnoimaan tulevaisuuden kehittyvää järjestelmää. Ratkaisu, jolla varmistetaan infrastruktuurin toimivuus myös tulevaisuudessa, ei saisi rajata uusiutuvien kaasujen markkinakehitystä vaan tukea tätä. Gasgrid Finland kannattaa tavoitteita, jotka maakaasun toimitusvarmuutta ja kaasuverkon käyttöturvallisuutta vaarantamatta mahdollistavat reilun siirtymän ja hiilestä irtautumisen. Gasgrid Finland haluaa tässä yhteydessä korostaa näkemystään siitä, että maakaasun tulee olla osa ratkaisua eikä ainoastaan siltapolttoaine siirtymävaiheessa kohti vaihtoehtoisia ratkaisuja – pitkällä aikavälillä tähän liittyy myös hiilidioksidin talteenotto ja hyötykäyttö. Monipuoliset ja joustavat sähkö- ja kaasuinfrastruktuurit luovat pohjan hiilineutraaliuden takaaville energia- ja raaka-ainemarkkinoille.

Yksi asetusehdotuksen keskeisistä uudistuksista on maakaasuinfrastruktuurin poistaminen asetuksen soveltamisalasta. Se, ettei maakaasuinfrastruktuuria enää tueta TEN-E-politiikalla on Gasgrid Finlandin näkemyksen mukaan ilmastonäkökulmasta perusteltua. Gasgrid Finland yhtyy kuitenkin valtioneuvoston näkemykseen siitä, että yksittäisille maakaasuhankkeille voisi olla aiheellista myöntää hyvin poikkeuksellisin toimitusvarmuus- tai hiilineutraaliusperustein jatkossakin PCI-statuksen. Kuten Valtioneuvosto kannassansa toteaa, emme näe, että yksittäisten maakaasuhankkeiden tukeminen uhkaa EU:n ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttamista.

Gasgrid Finland haluaa lisäksi korostaa, että uuden TEN-E-asetuksen voimaanastumisesta riippumatta, tulisi jo aiemmin PCI-statuksen saaneet hankkeet säilyä PCI-listalla. Tämä mahdollistaisi esim. Balticconnector -yhdysputkea koskevat jälkiasennusmahdollisuudet vihreiden kaasujen integroimiseksi verkkoon. Lisäksi uusien infrastruktuurihankkeiden tukemisessa tulisi huomioida alan sähköistymisen haasteet sekä kunnianhimoisten tavoitteiden tuomat riskit infrastruktuurin kuormittumisen näkökulmasta.

2. Sähkö- ja maakaasuinfrastruktuurin suunnittelu

Asetusehdotuksessa ehdotetaan muutosta 10-vuotisiin verkkosuunnitelmien (TYNDP) laatimiseen siten, että ne tulisi sekä Energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston (ACER) ja komission hyväksyttäviksi. Lisäksi, näitä suunnitelmia tulisi muuttaa heidän mahdollisten mielipiteiden mukaisiksi. Voimassaolevassa asetuksessa sähkö- ja maakaasuinfrastruktuurin suunnittelu perustuu siirtoverkonhaltijoiden yhteistyötahojen (ENTSO-E ja ENTSO-G) laatimiin TYNDP-suunnitelmien. PCI-hankkeiksi voidaan valita hankkeita vain näistä TYNDP-suunnitelmista.

Valtioneuvosto ilmaisee kannassaan, ettei tämän luonteista toimivallansiirtoa, jossa ACER:ille ja komissiolle annetaan huomattavan painoarvo skenaarioiden valmistelussa, voida pitää perusteltuna.
Energiamurros ja kaasualan sen mukana kohtaama toimialakentän muutos on lähivuosina valtava. Unionin ja Suomen pääsemiseksi kunnianhimoisiin tavoitteisiin on äärimmäisen tärkeää huomioida Vihreän siirtymän suorittaminen kustannus- ja resurssitehokkaasti sekä päämäärätietoisesti. Tässä

siirtymässä alueellinen osaaminen sekä alueellisten ratkaisujen osuus osana suurempaa kokonaisuutta korostuu. Gasgrid Finland näkee, että alueellinen asiantuntijuus on jatkossakin tehokkaimmin jalkautettavissa käytäntöön korostamalla siirtoverkonhaltijoiden yhteistyöelimien roolia (ENTSO-G ja ENTSO-E). Tätä toimintaa tukemaan on erittäin tervetullutta, että ACER sekä komissio sitoutetaan tukemaan siirtoverkkohaltijoiden työtä sitä parhaiten palvelevalla tavalla.

Yhteenveto

Gasgrid Finland nostaa yhteenvetona lausuntomme perusteeksi:

- TEN-E-asetusehdotus huomioi perustavasti kaasualan muuttuvan toimintaympäristön. On äärimmäisen tärkeää, että kaasumarkkinan pitkäjänteinen kehittäminen perustuu läpinäkyvään, tarpeelliseen ja täsmälliseen harkintaan maakaasumarkkinoiden toimivuuden kokonaisedun näkökulmasta.

- TEN-E-asetusehdotuksen muutokset ovat oikeansuuntaisia ja edistävät unionin energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista.

- Yksittäisille maakaasuhankkeille tulisi olla aiheellista myöntää hyvin poikkeuksellisin toimitusvarmuus tai hiilineutraaliusperustein jatkossakin PCI-statuksen perustuen toimitus- tai huoltovarmuuteen.

- Uuden TEN-E-asetuksen voimaanastumisesta riippumatta, tulisi jo aiemmin PCI-statuksen saaneet hankkeet säilyä PCI-listalla, jotta jälkiasennusmahdollisuudet vihreiden kaasujen integroimiseksi verkkoon olisi mahdollista.

- Sähkö- ja maakaasun siirtoverkkojen hallinoin yhteistyöelinten (ENTSO-G ja ENTSO-E) rooli ja asiantuntijuus alueellisissa erityispiirteissä ja skenaariotyössä tulisi muodostaa pohjan tulevaisuuden energiaverkkojen suunnittelulle. On tervetullutta etsiä uusia yhteistyörakenteita ACER:n ja komission kanssa yhteisten tavoitteiden toteutumisen varmistamiseksi.

Espoossa, 9.3.2021

Olli Sipilä
Toimitusjohtaja
Gasgrid Finland Oy